

אז והיום

כליל אדר

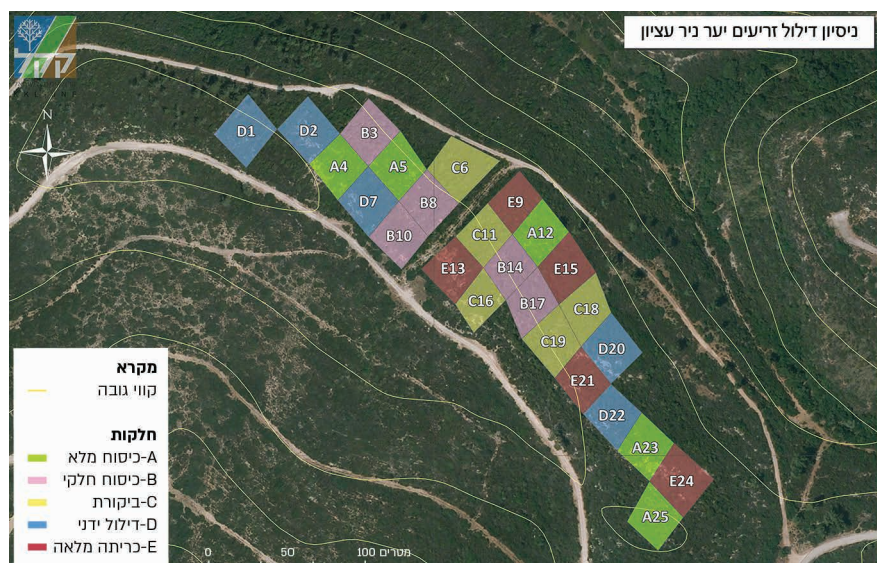
אזור הגליל העליון ורמת הגולן, קק"ל
KalilA@kkl.org.il

ניטור ארוך טווח של דילול זרעים באמצעים מכניים וידיניים בכרמל

להפחתת הביומסה הצמחית, לצמצום צפיפות הזרעים ולהגדלת המגוון הביולוגי.

המערך הניסיוני כלל חמישה טיפולים עם חמש חזרות בכל טיפול, ובסך הכול 25 חלקות (איור 1). הטיפולים היו: א. דילול ידני והותרת צפיפות של כ-40 זרעים לדונם;

ב. לבחון את יעילות הכיסוח בעזרת מרסקת פטישים (מכשיר המיועד לריסוק צמחייה); ב. לבחון את יעילות הדילול הידני של זרעים ביער ניר עציון השרוף. המטרות היו: א. לבחון שיטות ניסיוניי ביער ניר עציון השרוף. המטרות היו: א. לבחון שיטות ניסיוניי ביער ניר עציון השרוף. המטרות היו: א. לבחון שיטות ניסיוניי ביער ניר עציון השרוף.

איור 1

מפת הניסוי של דילול הזרעים

היה היעיל ביותר בהשוואה לטיפולים האחרים בתחומים הבאים: א. צמצום דרסטי של מספר הזרעים המתחדשים; ב. עלייה בביומסה של העשבונים; ג. עלייה במגוון הצומח (איור 3).

הניסוי חיזק את ההנחה שלשימוש בכלים מכניים יש יתרון ליצירת הפרעה קצרת טווח, המקטינה את צפיפות יער האורן המתחדש ומגדילה את מגוון הצמחים.

ב. כריתה ידנית של כל הזרעים; ג. כיסוח מכני מלא של כל הצומח (איור 2); ד. כיסוח מכני (חלקי) של 50% מהצומח בשטח החלקה; ה. ביקורת (ללא טיפול).

אחת לשלוש שנים (2016, 2019, 2022) נבחנו בכל חלקה מספר זרעי האורנים, עושר המינים של הצמחים המעוצים והעשבונים, מדדי כיסוי הצומח ועוד. בסיכום שבע שנות המחקר נמצא כי טיפול הכיסוח המלא

איור 2

חלקה שעברה כיסוח מכני מלא של הצומח, כולל זרעים בשנת 2015

עצי חורש, כגון אלון מצוי, אלה ארץ-ישראלית, קטלב מצוי וחרוב מצוי, לא עברו כיסוח. צילום: כליל אדר

איור 3

תקריב של חלקת הכיסוח המלא ב-2023, לאחר שמונה שנים

ניתן לראות התחדשות של אורן ירושלים ובקדמת התמונה שיחי לוטם. צילום: כליל אדר